

Stan i prognoza koniunktury gospodarczej nr 1/2019 (101)

Raporty o stanie koniunktury gospodarczej Instytutu Prognoz i Analiz Gospodarczych stanowią kontynuację projektu prognostycznego prowadzonego w Instytucie Badań nad Gospodarką Rynkową od 1994 roku. W 2017 roku zespół prognoz makroekonomicznych wydzielił się ze struktur IBnGR, tworząc nowy ośrodek analityczny – Instytut Prognoz i Analiz Gospodarczych (IPAG). Prezentowany raport jest ósmą publikacją z tego cyklu, sygnowaną marką Instytutu Prognoz i Analiz Gospodarczych.

Prognozy Instytutu Prognoz i Analiz Gospodarczych powstały przy następujących założeniach:

- wzrost PKB w UE – 1,9 proc. w 2019 r. oraz 1,8 proc. w 2020 r.,
- kontynuacja dotychczasowej polityki fiskalnej,
- stopy procentowe NBP pozostaną na niezmiennym poziomie.

Wzrost PKB na poziomie ponad 5 proc.

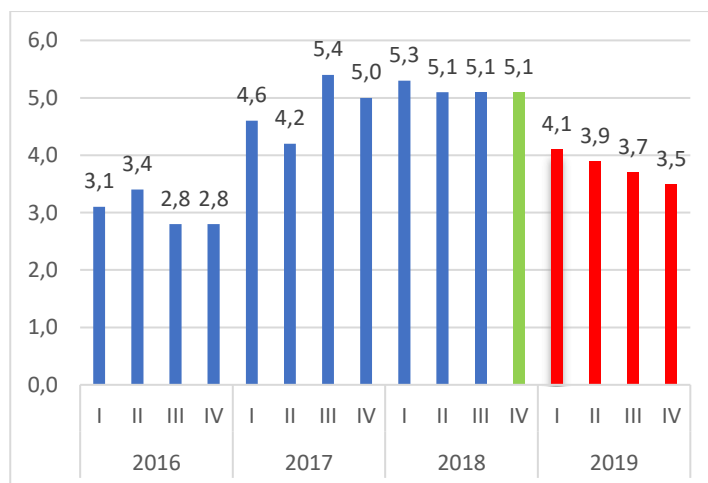
Zgodnie ze wstępnym szacunkiem Głównego Urzędu Statystycznego, tempo wzrostu **produktu krajowego brutto** w całym 2018 roku wyniosło 5,1 proc. Było to najwyższe tempo wzrostu gospodarczego od jedenastu lat. Wyższe tempo wzrostu odnotowano bowiem wcześniej w 2007 roku. Według oceny IPAG oznacza to, że w czwartym kwartale ubiegłego roku PKB wzrósł o 5,1 proc. w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego, czyli tyle samo, co w dwóch wcześniejszych kwartałach. Był to już szósty kwartał z rzędu, kiedy tempo wzrostu gospodarczego kształtowało się na poziomie pięciu lub więcej procent. Uwzględniając czynniki sezonowe, tempo wzrostu PKB w okresie od października do grudnia wyniosło 1,5 proc. w stosunku do poprzedniego kwartału.

Niższe tempo wzrostu w latach 2019-2020

W opinii IPAG, w latach 2019-2020 należy spodziewać się obniżenia dynamiki wzrostu produktu krajowego brutto. W kolejnych kwartałach 2019 roku wzrost gospodarczy będzie zwalniał, co wynikać będzie przede wszystkim z niedostatecznej dynamiki nakładów inwestycyjnych w poprzednich latach oraz czynników zewnętrznych – osłabienia popytu na rynkach eksportowych, a także z obniżenia dynamiki konsumpcji na rynku krajowym. W pierwszym kwartale 2019 roku tempo wzrostu obniży się

do 4,1 proc., a następnie schodkowo spadać będzie do poziomu 3,5 proc. w czwartym kwartale. Roczne tempo wzrostu w 2019 roku wyniesie 3,8 proc., a w 2020 roku obniży się jeszcze o 0,3 punktu procentowego.

Tempo wzrostu PKB (% , r/r)

Źródło: GUS, IPAG

Popyt krajowy głównym czynnikiem wzrostu

Głównym czynnikiem wzrostu gospodarczego, zarówno w całym 2018 roku, jak i w ostatnim jego kwartale, był **popyt krajowy**. Tempo wzrostu popytu krajowego w całym 2018 roku wyniosło 5,3 proc., a w czwartym kwartale wzrósł on o 4,2 proc. Zauważyć warto, że o ile odnotowany wynik roczny jest najlepszym od 2008 roku, o tyle w ostatnim kwartale dynamika wyraźnie się obniżyła w porównaniu z sytuacją z pierwszych trzech kwartałów 2018 roku. Według przewidywań IPAG, tempo wzrostu zbliżone do obserwowanego w ostatnich trzech miesiącach ubiegłego roku utrzyma się także

do końca 2019 roku. W całym 2019 roku popyt krajowy zwiększy się o 4,2 proc., a w następnym o 3,8 proc.

Niezadowolające tempo wzrostu inwestycji

Spośród składników popytu krajowego, najwyższą dynamiką zarówno w czwartym kwartale, jak i w całym 2018 roku, odznaczały się **nakłady brutto na środki trwałe**, czyli wydatki inwestycyjne. Wzrosły one w 2018 roku o 7,3 proc., a w okresie od października do grudnia o 7,5 proc. Nadmienić przy tym należy, że tempa te uznać trzeba za niezadowolające, zwłaszcza biorąc pod uwagę wcześniejsze oczekiwania oraz niską stopę inwestycji w gospodarce. Stopa ta, która przejściowo obniżyła się do poziomu poniżej 18 proc., stanowi obecnie istotne zagrożenie dla możliwości kontynuacji szybkiego wzrostu gospodarczego w nadchodzącym czasie.

Niższy wzrost inwestycji w latach 2019-2020

Na stosunkowo niską, w porównaniu z potrzebami rozwojowymi gospodarki, dynamikę inwestycji w dużej mierze wpływają problemy przedsiębiorstw z pozyskiwaniem nowych pracowników. Rekordowo wysoki niedobór pracowników na rynku pracy stanowi barierę dla rozbudowy potencjału produkcyjnego, kluczowej dla wzrostu gospodarczego w przyszłych latach. Na brak poważnego impulsu inwestycyjnego wpływają dodatkowo niepewne przewidywania dotyczące popytu importowego ze strony głównych partnerów handlowych Polski. Czynniki te łagodzone będą popytem inwestycyjnym ze strony gospodarstw domowych, realizujących wydatki na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych oraz uruchamianiem kolejnych inwestycji infrastrukturalnych, współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej, czyli w głównej mierze inwestycji publicznych – rządowych i samorządowych. W konsekwencji Instytut przewiduje, że tempa wzrostu nakładów brutto na środki trwałe w latach 2019-2020 będą niższe niż w 2018 roku i wyniosą odpowiednio 6,7 oraz 6,0 proc. Jako że tempa te przewyższają tempo wzrostu PKB, zwiększy się stopa inwestycji w gospodarce narodowej, nadal jednak będą zbyt niskie w porównaniu do pożądanego dla utrzymania dynamicznego wzrostu gospodarczego w dłuższym okresie.

Stabilny wzrost konsumpcji

W warunkach niskiej stopy inwestycji, motorem napędzającym gospodarkę w całym 2018 roku i jego ostatnim kwartale było **spożycie ogółem**, choć jego tempo obniżyło się – w 2018 roku wyniosło 4,3 proc., a w ostatnich trzech miesiącach roku 4,1 proc. W kolejnych kwartałach 2019 roku tempo to będzie stabilnie utrzymywać się na zbliżonym, choć nieco niższym poziomie. W całym 2019 roku wyniesie 4,1 proc., a w roku kolejnym zmniejszy się do 3,4 proc. Wpłynie na to przede wszystkim obniżenie się tempa wzrostu **spożycia w sektorze gospodarstw domowych**, czyli konsumpcji. To z kolei wynikać będzie w istotnej mierze z efektu wysokiej bazy statystycznej, czyli szybkiego wzrostu konsumpcji w latach 2017-2018 spowodowanej m.in. wzrostem poziomu świadczeń społecznych. Pierwszy symptom spadku dynamiki konsumpcji odnotowany został w czwartym kwartale 2018 roku, kiedy to tempo wzrostu obniżyło się do poziomu 4,0 proc., a więc najniższego od dwóch lat. W całym 2018 roku spożycie gospodarstw domowych zwiększyło się o 4,5 proc., a w kolejnych dwóch latach zwiększy się odpowiednio o 4,0 i 3,5 proc. Należy przy tym zwrócić uwagę, że pomimo spadku są to tempa umiarkowanie dobre – wyższe od średniej z ostatnich dziesięciu lat. Sprzyjała będzie temu przede wszystkim dobra sytuacja na rynku pracy – rosnące zatrudnienie i względnie wysoka dynamika wynagrodzeń.

Wysokie tempo wzrostu w budownictwie

Najszybciej rozwijającym się sektorem gospodarki, tak w całym 2018 roku, jak i w czwartym kwartale było budownictwo, w którym notowano rekordowe tempo wzrostu. W okresie od października do grudnia **wartość dodana w budownictwie** zwiększyła się o 13,5 proc., a **produkcja sprzedana budownictwa** w przedsiębiorstwach zatrudniających powyżej dziesięciu osób o 15,5 proc. W całym 2018 roku tempa te wyniosły odpowiednio 17,0 proc. oraz 17,9 proc. Szybki wzrost wynika ze wspomnianej realizacji projektów infrastrukturalnych oraz korzystnej koniunktury w budownictwie mieszkaniowym. W dalszym ciągu odrabiane były również efekty spadków produkcji budowlano-montażowej z 2016 roku. Sytuacja taka utrzyma się także w latach 2019-2020, kiedy to, pomimo spadku tempa wzrostu, budownictwo pozostanie najszybciej rozwijającym

cym się sektorem gospodarki. W latach tych wartość dodana w budownictwie zwiększy się odpowiednio o 10,9 oraz 8,2 proc., a **produkcja sprzedana budownictwa** (w przedsiębiorstwach zatrudniających powyżej dziewięciu osób) wzrośnie odpowiednio o 10,0 i 7,0 proc. Nie powinny niepokoić przewidywane niskie tempa wzrostu w pierwszym kwartale 2019 roku, wynikające z uwarunkowań pogodowych oraz wyjątkowo wysokiej bazy odniesienia z 2018 roku.

Słabsza sytuacja w przemyśle w latach 2019-2020

Wartość dodana w przemyśle wzrosła w czwartym kwartale o 5,3 proc., a **produkcja sprzedana przemysłu** o 5,4 proc. W całym 2018 roku wskaźniki te zwiększyły się odpowiednio o 5,5 proc. oraz 5,8 proc. Kolejne dwa lata przyniosą osłabienie dynamiki wzrostu w przemyśle. W opinii IPAG, wartość dodana w przemyśle zwiększy się w 2019 roku o 4,3 proc. oraz o 4,0 proc. w roku następnym, a produkcja sprzedana przemysłu odpowiednio o 4,5 oraz 4,1 proc. W 2019 roku nieco wolniejsze niż w przemyśle tempo wzrostu obserwowane będzie w usługach. **Wartość dodana w usługach rynkowych** zwiększy się wówczas o 4,2 proc. W roku następnym wartość dodana będzie wzrastać nieco szybciej w usługach rynkowych niż w przemyśle, a tempo wzrostu wyniesie o 4,1 proc.

Pogorszenie salda handlowego

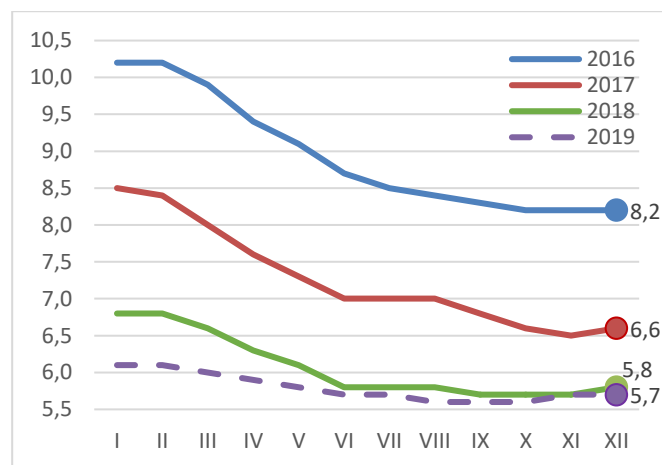
W 2018 roku tempo wzrostu **eksportu** (w ujęciu rachunków narodowych) było niższe niż tempo wzrostu **importu**. W ocenie IPAG, eksport wzrósł w tym okresie o 5,3 proc., a import o 5,9 proc. Sytuacja, w której dynamika importu jest wyższa niż dynamika eksportu, jest naturalna dla gospodarek rozwijających się w szybszym tempie niż gospodarki najważniejszych partnerów handlowych. Mimo to, w czwartym kwartale tempa wzrostu eksportu i importu wyniosły odpowiednio 5,1 oraz 4,9 proc., a więc przejściowo tempo wzrostu eksportu przewyższyło tempo wzrostu importu. W latach 2019-2020 obserwować będziemy jednak stabilną przewagę tempa wzrostu importu nad tempem wzrostu eksportu. Import wzrastał będzie w tym czasie odpowiednio o 5,0 i 4,5 proc., a eksport o 4,6 oraz 4,2 proc. Na pogorszenie salda handlowego wpływać będzie przede wszystkim nieco słabsza koniunktura w państwach Unii Europejskiej, w tym głównie w Niem-

zech. Na handel zagraniczny wpływać będzie ponadto stabilny, z tendencją do powolnej aprecjacji, **kurs złotego względem euro oraz wobec dolara amerykańskiego**. Zgodnie z przewidywaniami IPAG, średni kurs euro, w 2019 roku wyniesie 4,2 złotego, a w następnym roku obniży się o 1 grosz. Średni kurs dolara amerykańskiego w 2019 roku wyniesie natomiast 3,7 złotego oraz 3,6 w roku następnym.

Rekordowo niskie bezrobocie

Stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec roku wyniosła 5,8 proc. Oznacza to jej spadek o 0,8 punktu procentowego w porównaniu z sytuacją z końca 2017 roku oraz o 0,1 punktu procentowego w porównaniu z końcem trzeciego kwartału. Był to najniższy poziom stopy bezrobocia notowanej na koniec roku od początku transformacji systemowej polskiej gospodarki, czyli od 1990 roku. Spadek stopy bezrobocia w głównym stopniu jest skutkiem obserwowanej wyjątkowo korzystnej, z punktu widzenia pracowników, sytuacji na rynku pracy.

Stopa bezrobocia (%)

Źródło: GUS, IPAG

Niedobory na rynku pracy

W nadchodzących miesiącach bezrobocie nadal będzie się obniżał w porównaniu z analogicznymi miesiącami roku poprzedniego. Na rynku pracy pogłębiać się będą także niedobory wykwalifikowanych pracowników. Dynamika spadku stopy bezrobocia rejestrowanego będzie jednak coraz niższa, a na koniec 2019 roku, według prognozy IPAG, stopa bezrobocia wyniesie 5,7 proc., czyli o 0,1 punktu procentowego mniej niż w 2018 roku. W 2020 roku stopa bezrobocia zwiększy się do poziomu 5,9 proc.

Wpłyne na to obniżenie tempa wzrostu gospodarczego, dalszy napływ pracowników z zagranicy, nie tylko z Ukrainy oraz nieznaczny wzrost stopy aktywności zawodowej. W dalszym ciągu obserwowany będzie wzrost liczby zatrudnionych w gospodarce, chociaż wolniejszy niż w poprzednich latach. Według szacunków IPAG, **przeciętne zatrudnienie** w gospodarce narodowej wzrosło w czwartym kwartale o 2,0 proc. (a w całym roku o 2,5 proc.). W latach 2019-2020 tempo wzrostu zatrudnienia obniży się odpowiednio do 1,6 oraz 1,2 proc.

Stosunkowo szybki wzrost wynagrodzeń

W 2019 roku nieco wolniej niż w 2018 roku, chociaż nadal stosunkowo szybko, wzrastać będzie **przeciętne realne wynagrodzenie brutto**. Według szacunków Instytutu, w czwartym kwartale 2018 roku zwiększyły się one o 5,6 proc., a w całym roku o 5,3 proc. W 2019 roku tempo to obniży się do 4,6 proc., a w 2020 roku do 3,8 proc.

Szybszy wzrost cen

Średnie tempo wzrostu cen dóbr i usług konsumpcyjnych, czyli inflacja, wyniosło w okresie od października do grudnia 1,4 proc. Poziom inflacji na koniec grudnia ukształtował się na poziomie 1,1 proc., a średnioroczny wskaźnik inflacji wyniósł w 2018 roku 1,6 proc. W 2018 roku najbardziej wzrosły ceny transportu (o 4,2 proc.), ceny usług hotelarskich i restauracyjnych (o 3,0 proc.) oraz żywności i napojów bezalkoholowych (o 2,6 proc.). Spadły

natomiast ceny odzieży i obuwia (o 3,6 proc.) oraz łączności (o 1,8 proc.).

W nadchodzących kwartałach ceny w Polsce będą wzrastać w sposób umiarkowany, w pierwszej połowie 2019 roku nieco wolniej niż w drugiej. W 2019 roku inflacja nie przekroczy poziomu wyznaczonego przez cel inflacyjny NBP, czyli 2,5 proc., a w roku następnym przekroczenie to mieścić się będzie w tzw. paśmie wahań tego celu. Według prognozy IPAG, w roku bieżącym średni poziom inflacji wynosić będzie 2,1 proc., a jej poziom w grudniu wyniesie 2,5 proc. Z kolei w 2020 roku inflacja średnioroczna wyniesie 2,5 proc., a grudniowa 2,8 proc.

Inflacja (% r/r)

Źródło: GUS, IPAG

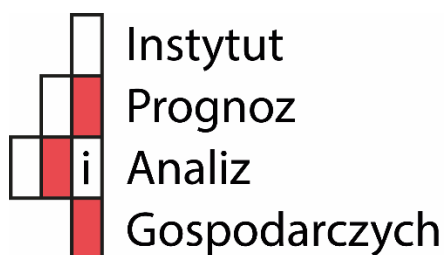
Prognozy IPAG z 8 lutego 2019 r.		Kwartały 2018				2018	Kwartały 2019				2019	2020
		I	II	III	IV		I	II	III	IV		
PKB (wyrównany sezonowo)	wzrost w %	1,6	1,1	1,7	1,5		1,0	0,9	0,8	0,6		
PKB	wzrost w %	5,3	5,1	5,1	5,1	5,1	4,1	3,9	3,7	3,5	3,8	3,5
Wartość dodana w przemyśle	wzrost w %	5,2	6,4	5,1	5,3	5,5	4,7	4,4	4,2	4,0	4,3	4,0
Wartość dodana w budownictwie	wzrost w %	24,5	21,0	13,8	13,5	17,0	5,3	10,8	13,2	11,7	10,9	8,2
Wartość dodana w usługach rynkowych	wzrost w %	6,2	4,2	5,5	5,0	5,2	4,5	4,4	4,2	3,9	4,2	4,1
Popyt krajowy	wzrost w %	6,6	4,4	6,2	4,2	5,3	4,3	4,3	4,2	4,0	4,2	3,8
Spożycie ogółem	wzrost w %	4,3	4,5	4,2	4,1	4,3	4,3	4,2	4,1	3,8	4,1	3,4
Spożycie indywidualne	wzrost w %	4,7	4,9	4,5	4,0	4,5	4,2	4,0	3,9	3,7	4,0	3,5
Nakłady brutto na środki trwałe	wzrost w %	8,2	4,7	9,9	7,5	7,3	5,5	7,5	7,0	6,6	6,7	6,0
Produkcja sprzedana przemysłu	wzrost w %	5,5	7,0	5,3	5,4	5,8	5,0	4,5	4,3	4,1	4,5	4,1
Produkcja sprzedana budownictwa												
- pełna zbiorowość	wzrost w %					16,2					11,2	8,5
- przeds. zatrudniające powyżej 9 osób	wzrost w %	26,1	23,2	17,3	15,5	17,9	4,2	10,1	12,2	11,0	10,0	7,0
Inflacja (CPI; średnio w okresie)	wzrost w %	1,5	1,7	2,0	1,4	1,6	1,5	2,2	2,3	2,5	2,1	2,5
Inflacja (CPI; k.o.)	wzrost w %	1,3	2,0	1,9	1,1	1,1	1,7	2,4	2,4	2,5	2,5	2,8
Podaż pieniądza nominalnie (k.o.)	wzrost w %	5,8	7,3	7,9	9,2	9,2	9,2	9,1	9,9	7,1	7,1	7,5
Przeciętne wynagrodzenie brutto realne	wzrost w %	4,7	5,3	5,5	5,6	5,3	5,2	4,5	4,4	4,1	4,6	3,8
Przeciętne zatrudnienie w GN	wzrost w %	2,8	3,0	2,3	2,0	2,5	1,9	1,8	1,5	1,3	1,6	1,2
Stopa bezrobocia rejestrowanego (k.o.)	%	6,6	5,8	5,7	5,8	5,8	6,0	5,7	5,6	5,7	5,7	5,9
Eksport (GUS/RN)	wzrost w %	3,4	7,6	4,9	5,1	5,3	5,8	4,9	4,1	3,7	4,6	4,2
Import (GUS/RN)	wzrost w %	5,5	6,5	6,9	4,9	5,9	7,0	5,1	4,4	4,0	5,0	4,5
Saldo obrotów bieżących BP (krocząco)	% PKB	-0,2	0,0	-0,5	-0,9	-0,9	-1,0	-1,2	-1,6	-1,9	-1,9	-2,0
Średni kurs dolara (NBP)	PLN/USD	3,40	3,57	3,70	3,77	3,61	3,8	3,7	3,7	3,6	3,7	3,6
Średni kurs euro (NBP)	PLN/EUR	4,18	4,26	4,31	4,30	4,26	4,3	4,3	4,2	4,1	4,2	4,1

Kwartałne tempa wzrostu PKB podawane są w odniesieniu do analogicznego kwartału roku poprzedniego w cenach stałych, średniorocznych roku poprzedniego. Wyjątek stanowi tempo wzrostu PKB podawane w dwóch konwencjach – w porównaniu z analogicznym kwartałem roku poprzedniego (ceny stałe średnioroczne roku poprzedniego) oraz w porównaniu do poprzedniego kwartału, po eliminacji czynników sezonowych (ceny stałe przy roku odniesienia 2010).

Źródło: dane historyczne – GUS, NBP (czarny kolor); szacunki i prognozy – IPAG (czerwony kolor)

dr Bohdan Wyżnikiewicz, Jacek Fundowicz, Krzysztof Łapiński

Misją Instytutu Prognoz i Analiz Gospodarczych jest wspieranie rozwoju gospodarczego Polski poprzez dostarczanie opinii publicznej, podmiotom gospodarczym oraz instytucjom rzetelnych analiz, trafnych prognoz i użytecznych rekomendacji

Instytut Prognoz i Analiz Gospodarczych Fundacja Naukowa

specjalizuje się w opracowaniach określanych jako ekonomia stosowana,
przygotowuje ekspertyzy i raporty w następujących obszarach tematycznych:

Ocena gospodarczych skutków regulacji

Pionierskie raporty sektorowe

Badanie i monitoring sektorów gospodarczych

Strategie rozwoju i ekspertyzy

Prognozy ekonomiczne

Krótko- i długookresowe prognozy makroekonomiczne (od 1994 roku)

Model branżowego ryzyka inwestycyjnego (od 1992 roku)

przygotowuje opracowania przekrojowe, takie jak:

Uaktualniane na bieżąco bazy prognoz makroekonomicznych
najważniejszych organizacji międzynarodowych i rządu

Badania szarej strefy gospodarczej i jej skutków dla gospodarki i sektorów

Analizy rozkładu dochodów na różnych szczeblach

Więcej informacji na stronie **WWW.IPAG.ORG.PL**

ZAPRASZAMY!